

Sprawa T-325/01

DaimlerChrysler AG przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich

Konkurencja — Artykuł 81 WE — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki —
Umowa przedstawicielstwa handlowego — Dystrybucja pojazdów silnikowych —
Jednostka gospodarcza — Działania zmierzające do ograniczenia obrotu równoleg-
łego pojazdami silnikowymi — Ustalanie cen — Rozporządzenie (WE) nr 1475/95 —
Kara pieniężna

Wyrok Sądu Pierwszej Instancji (piąta izba) z dnia 15 września 2005 r. . . . II - 3326

Streszczenie wyroku

- 1. Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Porozumienia między przedsiębiorstwami — Pojęcie — Działania dwustronne i wielostronne — Zaliczenie — Jednostronne postępowanie — Wyłączenie
(art. 81 ust. 1 WE)*
- 2. Konkurencja — Reguły wspólnotowe — Przedsiębiorstwo — Pojęcie — Jednostka gospodarcza — Osoby prawne związane umową przedstawicielstwa handlowego — Przesłanki istnienia jednostki gospodarczej
(art. 81 ust. 1 WE)*

3. *Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Zakaz — Wyłączenie w zależności od kategorii — Rozporządzenie nr 1475/95 — Pojęcie „odsprzedaży” (rozporządzenie Komisji nr 1475/95, art. 10 ust. 12)*
4. *Konkurencja — Postępowanie administracyjne — Pismo w sprawie przedstawienia zarzutów — Konieczna treść — Poszanowanie prawa do obrony (rozporządzenie Rady nr 17, art. 19 ust. 1; rozporządzenie Komisji nr 99/63, art. 2 i 4)*
5. *Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Praktyka uzgodniona — Pojęcie — Koordynacja i współpraca niezgodna z obowiązkiem określenia przez każde przedsiębiorstwo w sposób autonomiczny jego postępowania na rynku (art. 81 ust. 1 WE)*
6. *Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Porozumienia między przedsiębiorstwami — Spoczywający na Komisji ciężar dowodu naruszenia — Przedstawiony dowód na okoliczność uczestnictwa w zebraniach o celu antykonkurencyjnym — Spoczywający na przedsiębiorstwie ciężar dowodu na okoliczność różnicy zdań w stosunku do podjętych decyzji (art. 81 ust. 1 WE)*
7. *Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Decyzje związku przedsiębiorstw — Niemająca charakteru zobowiązującego decyzja związku stosowana przez jego członków — Zaliczenie (art. 81 ust. 1 WE)*
8. *Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Wpływ na handel między państwami członkowskimi — Porozumienie wywołujące skutki na całości terytorium państwa członkowskiego — Automatyczny wpływ (art. 81 ust. 1 WE)*
9. *Konkurencja — Reguły wspólnotowe — Naruszenie popełnione przez spółkę zależną — Zarzucenia spółce matce — Przesłanki — Brak wpływu istnienia odrębnej osobowości prawnej spółki zależnej — Wpływ posiadania całości kapitału spółki zależnej — Obowiązek obalenia przez spółkę matkę domniemania faktycznego wykonywania uprawnień kierowniczych spółki zależnej (art. 81 ust. 1 WE)*

1. Zakaz wyrażony w art. 81 ust. 1 WE dotyczy wyłącznie działań dwu- i wielostronnych, przyjmujących postać porozumień pomiędzy przedsiębior-

stwami, decyzji związków przedsiębiorstw lub praktyk uzgodnionych. Stąd też pojęcie porozumienia w rozumieniu tego przepisu zasadza się na istnieniu zgod-

ności woli pomiędzy przynajmniej dwoma stronami. W konsekwencji, w przypadku gdy decyzja przedsiębiorstwa stanowi jego jednostronne postępowanie, wymyka się ona z zakresu przewidzianego w tym artykule zakazu.

(por. pkt 83, 84)

2. W celu stosowania reguł konkurencji formalna rozdzielność dwóch spółek, przejawiająca się w ich odrębnych osobowościach prawnych, nie ma charakteru rozstrzygającego, co jest widoczne w ich postępowaniu na rynku bez względu na to, czy działają jako jednostka, czy nie. Może się zatem okazać niezbędne ustalenie, czy dwie spółki o odrębnych osobowościach prawnych tworzą — lub należą — jedno i to samo przedsiębiorstwo lub jednostkę gospodarczą, która przejawia jednolite postępowanie na rynku.

Tego rodzaju sytuacja nie ogranicza się wyłącznie do przypadków, w których spółki utrzymują stosunki typu spółka matka — spółka córka, ale w pewnych okolicznościach dotyczy również stosunków pomiędzy spółką a jej reprezentantem handlowym lub pomiędzy zleceniodawcą a zleceniobiorcą. W rzeczywistości odpowiedź na pytanie, czy zleceniodawca i jego pośrednik lub „reprezentant handlowy” tworzą jednostkę gospodarczą, w sytuacji gdy

przedstawiciel jest organem pomocniczym zintegrowanym z przedsiębiorstwem zleceniodawcy, jest istotna w celu określenia, czy postępowanie na rynku wchodzi w zakres zastosowania art. 81 WE. Zatem, jeżeli pośrednik prowadzi działalność z zyskiem dla zleceniodawcy, może co do zasady zostać uznany za organ pomocniczy zintegrowany z jego przedsiębiorstwem, zobowiązany do wykonywania jego wskazówek i tworzący w ten sposób z tym przedsiębiorstwem, na wzór pracownika handlowego, jednostkę gospodarczą.

Inaczej jest, gdy porozumienia zawarte pomiędzy zleceniodawcą a jego przedstawicielami powierzają lub pozostawiają tym ostatnim zadania zbliżone pod względem gospodarczym do zadań działającego na własny rachunek przedsiębiorstwa handlowego, ze względu na fakt, iż przewidują odpowiedzialność rzeczonych przedstawicieli z tytułu ryzyka finansowego towarzyszącego sprzedaży lub wykonaniu umów zawartych z osobami trzecimi. Zatem przedstawiciele tracą charakter niezależnych podmiotów gospodarczych, jeżeli nie ponoszą żadnego ryzyka wynikającego z umów wynegocjowanych przez nich na rzecz zleceniodawcy i działają jako organy pomocnicze zintegrowane z przedsiębiorstwem zleceniodawcy.

Stąd też, o ile tylko przedstawiciel, mimo że posiadający odrębną osobowość prawną, nie określa w sposób autonomiczny swego postępowania na rynku, ale stosuje się do wskazówek, które są mu przekazywane przez jego zleceniodawcę, zakazy wyrażone w art. 81 ust. 1 WE nie znajdują zastosowania do stosunków pomiędzy przedstawicielem a jego zleceniodawcą, z którym tworzy on jednostkę gospodarczą.

(por. pkt 85–88)

3. Jak wynika z definicji terminu „odsprzedaż”, sformułowanej w art. 10 ust. 12 rozporządzenia nr 1475/95 w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 [WE] do pewnych kategorii porozumień w zakresie dystrybucji oraz usług w zakresie sprzedaży i usług posprzedanych w odniesieniu do pojazdów silnikowych, możliwość zakazania przez dostawcę dystrybutorom dokonywania dostaw na rzecz osób fizycznych lub prawnych traktowanych jako „odsprzedawcy” ogranicza się do przypadków, w których ci ostatni zbywają pojazdy silnikowe w stanie fabrycznym. To upodobnienie do odsprzedaży umów leasingowych, które obejmują przeniesienie własności lub opcję kupna przed wygaśnięciem umowy, ma na celu umożliwienie dostawcy zapewnienia spójności sieci dystrybucji, unikając tego, by umowa leasingowa była wykorzystywana

w celach ułatwienia nabycia, poza siecią wyłącznej dystrybucji, własności pojazdu, gdy jest on wciąż w stanie fabrycznym.

(por. pkt 153)

4. Komisja, przedstawiając zarzuty, które podnosi przeciwko zainteresowanym przedsiębiorstwom i związkom przedsiębiorstw, uwzględnia w swoich decyzjach tylko te zarzuty, co do których zainteresowane przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw miały możliwość wypowiedzenia się we właściwy sposób, przedstawiając swą opinię co do prawdziwości i znaczenia dla sprawy dowodów, zarzutów i okoliczności stwierdzonych przez Komisję.

Pismo o przedstawieniu zarzutów winno przedstawiać zarzuty sformułowane w sposób wystarczająco jasny, nawet jeśli skrótkowo, w celu umożliwienia zainteresowanym rzeczywistego zapoznania się z rodzajami postępowania, które są im zarzucane przez Komisję. W rzeczywistości jedynie pod tym warunkiem przedstawienie zarzutów może spełniać funkcję nadaną mu przez rozporządzenia wspólnotowe, polegającą na przedstawieniu przedsiębiorstwom informacji w taki sposób, by umożliwić im podjęcie obrony, zanim Komisja wyda ostateczną decyzję. Wymóg ten jest zachowany jedynie wówczas, gdy decyzja obciąża zainteresowanych odpo-

wiedzialnością wyłącznie za te naruszenia, które były przedmiotem pisma o przedstawieniu zarzutów, oraz podtrzymuje jedynie fakty, co do których zainteresowani mieli możliwość się wypowiedzieć. Niemniej jednak ostateczna decyzja Komisji niekoniecznie musi być kopią pisma o przedstawieniu zarzutów.

Gdy przedstawienie zarzutów dostarcza jasnej wskazówki co do charakteru naruszenia reguł konkurencji zarzucanego danemu przedsiębiorstwu oraz istotnych faktów powołanych w tym zakresie, przedsiębiorstwo to jest w stanie odpowiedzieć na zarzuty i bronić swoich praw. Ostateczne przedstawienie zarzutów w przyjętej przez Komisję decyzji kwalifikującej porozumienie gospodarcze jako „wertykalne” lub „horyzontalne” nie stanowi istotnej zmiany zarzutów w stosunku do zawartych w piśmie o przedstawieniu zarzutów.

(por. pkt 188, 189, 192)

zainteresowane przedsiębiorstwa wyraziły wspólną wolę postępowania na rynku w określony sposób.

Kryteria w zakresie koordynacji i współpracy, dalekie od warunku opracowania rzeczywistego „planu”, winny być interpretowane w duchu przepisów traktatu dotyczących konkurencji, zgodnie z którym każdy podmiot gospodarczy winien określać w sposób autonomiczny politykę, jaką zamierza realizować na wspólnym rynku. O ile powołany wymóg autonomii nie wyłącza prawa podmiotów gospodarczych do sprawnego przystosowywania się w zależności od postępowania lub spodziewanego postępowania konkurentów, o tyle jednak zdecydowanie sprzeciwia się wszelkim kontaktom między tymi podmiotami gospodarczymi, tak bezpośrednim, jak i pośrednim, które miałyby na celu lub skutkowałyby bądź wywieraniem wpływu na postępowanie aktualnego lub potencjalnego konkurenta na rynku, bądź ujawnieniem temu konkurentowi podjętych decyzji co do postępowania lub planów postępowania na rynku.

5. Dla istnienia porozumienia w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE wystarczy, aby

(por. pkt 199, 200)

6. W przypadku sporu co do istnienia naruszenia reguł konkurencji na Komisji spoczywa ciężar udowodnienia naruszeń, które stwierdza, oraz powołania środków dowodowych mogących wykazać w sposób wystarczający okoliczności stanowiące naruszenie.

w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE nie jest konieczne, aby czynność ta miała charakter zobowiązujący dla zaangażowanych członków, tym bardziej w sytuacji, gdy adresaci decyzji się do niej stosują.

(por. pkt 210)

W każdym razie w momencie, w którym zostało ustalone, że przedsiębiorstwo uczestniczyło w zebraniu przedsiębiorstw o oczywiście antykonkurencyjnym charakterze, do przedsiębiorstwa tego należy przedstawienie dowodów, za pomocą których wykaze, że jego udział był pozbawiony jakiegokolwiek charakteru antykonkurencyjnego, dowodząc, iż wskazało swoim konkurentom, że uczestniczyło w zebraniu, reprezentując zgoła inny punkt widzenia. W przypadku niedostarczenia takiego dowodu na okoliczność różnicy zdań sam fakt, że przedsiębiorstwo to nie zgadza się z wynikami tych zebrań, nie jest w stanie zwolnić go całkowicie z odpowiedzialności wynikającej z faktu uczestnictwa w porozumieniu.

8. W przypadku gdy porozumienie obejmuje całość terytorium państwa członkowskiego, powoduje z samej swej natury utrwalenie podziałów rynku o charakterze narodowym, stojąc w ten sposób na przeszkodzie pożądanemu z punktu widzenia traktatu gospodarczemu wzajemnemu przenikaniu.

(por. pkt 212)

(por. pkt 201, 202)

7. Dla zakwalifikowania jakiejś czynności jako decyzji związku przedsiębiorstw

9. Okoliczność, iż spółka córka ma odrębną osobowość prawną od jej spółki matki, nie wystarcza, by wykluczyć możliwość, że jej postępowanie było motywowane przez tę ostatnią, w szczególności wówczas, gdy spółka córka nie określa w sposób autonomiczny swego postępowania na rynku, ale stosuje co do zasady wskazówki przekazywane jej przez spółkę matkę.

W tym zakresie, o ile posiadanie 100% kapitału spółki córki przez spółkę matkę nie może być samo w sobie argumentem wystarczającym do wykazania faktycznego wykonywania przez tę ostatnią uprawnień kierowniczych, od którego uzależnione jest obciążenie jednej za postępowanie drugiej, Komisja może oprzeć swą decyzję odnośnie do tego obciążenia na okoliczności, że spółka matka nie kwestionuje, by miała możliwość wpływania w determinujący sposób na politykę handlową spółki córki i nie podnosi środków dowodowych na poparcie swych twierdzeń co do autonomiczności spółki córki. W rzeczywistości, w sytuacji gdy spółka matka posiada 100% kapitału spółki zależnej, założenie Komisji, że spółka

matka rzeczywiście wywiera determinujący wpływ na postępowanie spółki zależnej, może być uzasadnione, w szczególności jeżeli spółka matka występuje jako jedyny uczestnik postępowania administracyjnego reprezentujący spółki należące do koncernu.

W tych okolicznościach na spółce matce spoczywa ciężar obalenia tego domniemania poprzez powołanie wystarczających środków dowodowych.

(por. pkt 218–220)